

jumătate a sec. XII, dar starea lor de uzură și rețușurile de pe marginile onora indică repunerea lor în circulație către sfârșitul secolului și începutul celui următor, astfel că se leagă de perioada următoare.

Secolul XIII este cel mai bine reprezentat. 44 piese sînt imitații „bulgărești” ale scyphatelor de billon ale lui Manuil I Comnenul, Issac II și Alexios III Anghelos emise, după Hendy, după anul 1195 în nordul depresiei trace și în zona Balcanilor. 40 dintre ele sînt de tip C, indicînd o perioadă mai lungă de emisiune față de tipurile precedente. Categoria cea mai numeroasă o reprezintă așa-numitele imitații „latine”, din cupru, ale scyphatelor de billon bizantine din sec. XII, emise însă cu certitudine în sec. XIII. Ele sînt cele mai numeroase piese de acest tip apărute izolat într-o așezare medievală. O mare parte a lor prezintă tăieturi sau sînt jumătăți, sferturi și chiar segmente-mai mici — metodă de reducere a valorii monedelor curență în sec. XIII. Apariția lor la Seuthopolis confirmă contemporaneitatea lor cu emisiunile sigur date în sec. XIII — 49 ale imperiului de la Niceea, 67 ale imperiului de la Thessalonice și 33 bulgărești de la Constantin Asen. În legătură cu locul lor de emisiune, autorul se alătură opiniei lui D. M. Metcalf (NC, 1973, p. 158—160) după care și aceste imitații ar fi tot bulgărești, avînd în vedere larga lor răspîndire pe teritoriul țaratului româno-bulgar și absența lor la Constantinopol. Ele sînt contemporane cu monedele de modul mic ale imperiului de

la Niceea emise de Theodor I Laskaris. Cele 33 monede scyphate de cupru ale lui Constantin Asen — cu toate cele 5 tipuri reprezentate — confirmă constatările mai vechi după care acesta a fost singurul țar bulgar din sec. al XIII-lea care a emis monede.

Cele mai recente monede aparțin lui Andronic III Paleologul (1328—1341), cu 2 din cele 17 monede ale dinastiei sale găsite aici.

Au fost găsite doar 5 monede de argint: 1 Veneția (Rainero Ceno, 1253—1268), 3 Serbia (Ștefan Uroš I, 1243—1268) și 1 Franța (Ludovic IX, 1226—1270).

Numărul foarte mare de monede pentru o așezare rurală din sec. XIII este explicat atît prin valoarea nominală redusă a acestora (metal inferior, multe sînt secționate) cît și prin dependența așezării de cetatea „Ghiurlia” din apropiere. Monedele medievale de la Seuthopolis aduc o contribuție importantă la cunoașterea circulației monetare în Peninsula balcanică — cu precădere pentru sec. XIII. Multe din tipurile monetare de aici se întîlnesc și pe teritoriul României, astfel că cercetătorii epocii respective au acum la dispoziție un nou și bogat material documentar.

Volumul II al monografiei „Seuthopolis” se prezintă astfel ca o realizare de prestigiu a cercetării numismatice bulgare, în pofida tinereții autorilor săi.

Nicolae Conovici

CONSTANTIN PREDĂ, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprincenata*, Edit. Academiei R. S. România, București, 1986, 130 p. text, 67 planșe.

Lucrarea lui Constantin Predă, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprincenata*, apărută în Editura Academiei R. S. România în 1986, în al XLVIII-lea volum al seriei *Biblioteca de arheologie*, a fost așteptată cu mult interes de toți cercetătorii care se ocupă de istoria și cultura geto-dacilor, deoarece despre această zonă nu se cunoașteau lucruri prea multe. Așteptarea n-a fost zadarnică, întrucît lucrarea prezintă în detaliu și interpretează, cu multă competență, rezultatele săpăturilor arheologice făcute de autor în importanta davă de la Sprincenata, precum și în „cetatea” de la Mărgăritești.

Lucrarea are patru capitole: primul, intitulat „Dava getică de la Sprincenata” (p. 13—99), al doilea „Cetatea getică de la Mărgăritești” (p. 100—109), al treilea „Alte așezări geto-dacice” (p. 110—117), iar ultimul „Considerații generale” (p. 118—123).

După cuvîntul înainte (p. 7—10), urmează abrevierile (p. 11) și apoi se intră în tratarea primului capitol, care are cinci subcapitole (A, B, C, D și E) și mai multe puncte, în cadrul cărora sînt prezentate în mod exhaustiv toate descoperirile; două dintre aceste puncte sînt realizate în colaborare cu M. Butoi, de la Muzeul din Slatina: „Secțiunile și fortificația așezării” (p. 15—31) și „Descoperirile monetare” (p. 68—74).

Primul capitol, o adevărată monografie a davei de la Sprincenata, începe cu un scurt istoric în care se prezintă cadrul geografic, subliniindu-se că avem de-a face cu un pînten de terasă, de formă ovală, cu dimensiunile de 30 × 110 m, situat pe malul stîng al Oltului, în partea de sud a fostului sat Gilmea, spre Viespești, com. Sprincenata, la circa 40 km distanță de Dunăre.

Pîntenul de terasă, avansat spre lunca Oltului, domină prin înălțimea sa întreaga vale a riului, oferind o vizibilitate bună, pe o distanță de circa 25—30 km, spre nord și sud. În afară de faptul că permitea să se supravegheze împrejurimile pînă la mari distanțe, dava era apărată prin înșăși poziția sa geografică; este înconjurată, cu excepția laturii de est,

unde se află o viroagă naturală (largă de circa 40—50 m), de pante foarte înclinate, aproape verticale, foarte greu de urcat. Se menționează apoi informațiile despre „cetatea de la Gilmea” și descoperirea unor materiale (creamică și monede), pînă la efectuarea săpăturilor sistematice din ani 1976—1983, făcute în colaborare cu Muzeul de istorie din Slatina.

În subcapitolul A sînt prezentate în detaliu săpăturile și principalele materiale găsite în fiecare din cele 20 de secțiuni, se descrie șanțul și valul de apărare, situat pe latura de est în viroaga amintită și stratigrafia, cu cele patru niveluri de locuire identificate, notîndu-se toate observațiile făcute în teren și insistîndu-se asupra acelor materiale care ajută la încadrarea lor cronologică. Peste tot autorul manifestă prudența necesară, cînd datele nu sînt suficiente pentru a trage concluzii definitive.

Nivelul I de locuire (cel mai vechi) n-a fost identificat în mod compact pe întreaga suprafață a așezării, ci în cea mai mare parte a acesteia, constituind o depunere destul de subțire, cu multă cenușă și urme de arsură, care nu depășește grosimea de 0,10 m. În unele secțiuni (S V—S VI) acest strat de arsură intră sub poala valului. Sub stratul de cenușă și arsură se află „suprafețe întinse de lut galben bătătorit și ars la suprafață” (p. 31), considerate, cel puțin în unele cazuri, drept podine de locuințe. O asemenea podină, cu dimensiunile de 5 m × 3 m, s-a identificat în secțiunile VII și VIII. De ea se leagă două vetre, frumos făcute și bine arse, una în colțul de nord-est, iar cealaltă în cel (opus) de sud-vest. La capătul de est al podinei, imediat lângă vatră, mai precis în continuarea ei, s-au găsit „grupele” (p. 32) cinci vase de lut, arse ritual, unele pînă la roșu. Lîngă acest grup de vase, pe vatră, s-a descoperit un fragment dintr-o statueta de piatră („apropiată de corpul uman” — p. 99) arsă și ea ritual. Complexul este legat de autor de cultul vetrei. Subscrierile de această părere, adăugînd că acest lucru este sprijinit și de numărul impar al vaselor, întrucît este știut că acestea (3, 5, 7) erau considerate în vechime numere magice.

În primul nivel de locuire s-au descoperit, aproape în exclusivitate, fragmente ceramice lucrate cu mina, cu suprafața puternic lustruită, de culoare „maronie sau neagră” (p. 32). Prezența ceramicii lucrate la roată este îndoielnică. În lipsă de elemente de datare mai precise, autorul se bazează pe aspectul de tradiție hallstattiană al ceramicii și încadrează acest nivel de locuire în a doua jumătate a sec. II î.e.n., fără a exclude posibilitatea ca el să poată aparține și primei jumătăți a secolului (p. 33). Se emit și ipoteze cu privire la incendierea acestui nivel; cum ele sînt destul de circumspecete, nu insistăm asupra lor. Se subliniază faptul că peste stratul de cenușă și arsură „a fost depus, pe întreaga suprafață locuită a așezării, un strat de pământ galben-albicios, gros de 0,30–0,40 m, compact și bătătorit, fără urme de cultură” (p. 33). Acest strat este considerat contemporan cu momentul construirii fortificației, respectiv a șanțului și valului de apărare și deci nu poate fi vorba de un decalaj de timp între primul și cel de-al doilea nivel de locuire. Dată fiind suprafața mică a pîntenului de terasă, 30×110 m, probabil că este vorba de o rambleiere a terenului care nu a cerut un efort prea mare.

Nivelul II de locuire, gros de 0,40–0,50 m, pornește de la poala valului și suprapune direct stratul de „pământ galben bătătorit” (p. 33). Acestui nivel (cuprins între aproximativ 1 m și 1,50 m adîncime) îi aparțin cele mai multe dintre gropile de provizii, cît și unele gropi de bordeie observate în profilele secțiunilor săpate. În depunerile acestui nivel s-au găsit însemnate cantități de ceramică (lucrată cu mina și la roată), pietre de rîșniță, bucăți de chirpic, oase de animale etc. Se subliniază că materialul descoperit arată că ne aflăm în plină epocă «clasică» a culturii geto-dacice (p. 34). Ca și în cazul primului nivel de locuire, nedispunînd de elemente de datare mai precise, autorul este obligat să se bazeze numai pe ceramică. În funcție de cupele de tip megarian și fructierele lucrate la roată, nivelul II de locuire este plasat în prima jumătate a sec. I î.e.n., limitele lui putînd atinge eventual sfîrșitul sec. II î.e.n. și depăși mijlocul sec. I î.e.n. (p. 34).

Nivelul III, gros de 0,30–0,50 m, suprapune direct nivelul anterior și este tot așa de bogat în material. Stratul de cultură este „foarte cenușos, cu nuanțe pe alocuri galben-albicioase și cu urme de arsură” (p. 34). Lui îi aparțin cele mai multe vetre de foc descoperite la Sprincenata. Printre obiectele descoperite, în afară de ceramică – în cadrul acesteia se menționează și cîteva fragmente provenind de la vase din import, din rîndul cărora este amintit un fund de platou de tradiție elenistică tirzie, cu firnis roșu și decor hașurat în interior – mai sînt amintite: pietrele de rîșniță, fusaiiolele și monedele. Dintre acestea din urmă se notează o monedă dacică de tip Inoțești-Răcoasa și un „tezaur” compus din 18 denari romani republicani, emiși între anii 110–15 î.e.n. În funcție de acest tezaur, nivelul III de locuire este datat în a doua jumătate a sec. I î.e.n. În ceea ce privește moneda dacică de tip Inoțești-Răcoasa, care indică o dată mai timpurie (primele trei decenii ale sec. I î.e.n.), autorul consideră că ea a rămas în circulație o perioadă mai îndelungată. Se evidențiază faptul că nivelurile II și III reprezintă momentele de vîrf ale davei de la Sprincenata. Nivelul IV de locuire, gros de 0,30–0,40 m este reprezentat de un „strat de pământ negricios cu o structură zgrunțuroasă, cu destul de puține urme de cenușă sau arsură” (p. 36). Materialul arheologic descoperit este relativ sărac în comparație cu nivelurile II–III, dar destul de bogat în ceea ce privește elementele de datare. Nu s-au identificat urme de bordeie și locuințe de suprafață, de acest nivel putîndu-se lega cel mult o vatră de foc. În nivelul IV, în afară de ceramică (în cadrul căreia predomină cea modelată cu mina) s-au găsit: fragmente de pietre de rîșniță, fusaiiole, calapoade (lustruite) de lut ars, oase de animale și, foarte important, șase

fibule (cinci de bronz și una de argint) la care autorul adaugă încă trei (de bronz) găsite *passim*, precum și o monedă de bronz (descoperită în strat) de la Augustus, emisă în anul 5 î.e.n.; dar contramarcată probabil în timpul lui Claudius. Reținem faptul că ultimul nivel de locuire nu a fost distrus prin incendiu.

În funcție de monedă și două fibule de bronz, una de tip „omega” și alta puternic profilată, de tip norico-panonic, specifice epocii Augustus-Claudius, C. Preda datează nivelul IV în prima jumătate a sec. I e.n., datare la care pot subscrie, după părerea autorului, și celelalte șapte fibule, dintre care patru în formă de linguriță (trei de bronz și una de argint – p. 36, 63–65).

Personal, judecînd și după datele de care dispunem noi în așezările de la Scornicești (aici avem: două așezări, una corespunzînd în linii mari nivelului I și II de la Sprincenata și alta, la nord de ea, nivelurilor III și IV), subscrîm la datarea propusă de C. Preda pentru începutul și sfîrșitul locuirii getice de la Sprincenata și chiar a nivelurilor (fazelor) de locuire identificate aici, cu precizarea că fibula de bronz cu arcul triunghiular și resort bilateral (pl. LI/6, LII/9) descoperită *passim* (p. 98), cunoscută în sec. I e.n. chiar în unele așezări getice, și fibula de tip linguriță, tot de bronz, găsită și ea *passim* (p. 98, pl. LI/3, LII/5), să poată aparține și nivelului III, dată fiind frecvența mare a fibulelor de acest tip în această vreme.

Data de sfîrșit a davei de la Sprincenata, plasată către mijlocul sec. I e.n., exclude, așa cum just remarcă C. Preda, posibilitatea ca încetarea ei să mai poată fi pusă în legătură cu acțiunile lui Aelius Catus, care conform informațiilor transmise de Strabo (VII, 3, 10) ar fi transferat la sud de Dunăre populația getică.

În această situație, pînă la noi descoperiri (precizări în acest sens ar putea aduce cercetările de la Celei) se pot emite două ipoteze: prima, mai puțin probabilă, ar fi aceea că „spațiul de siguranță” creat de Aelius Catus, de-a lungul Dunării, s-a limitat la o distanță mai mică de 40 km, iar cea de-a doua, mult mai probabilă, este a lui C. Preda, conform căreia, Aelius Catus „a vizat în primul rînd centrul getic de pe valea Argeșului, a Dîmboviței și a Ialomiței” (p. 37). Acest lucru este sprijinit și de faptul că dăva getică de la Orlovka (Cartal), situată chiar pe malul stîng al Dunării, vis-à-vis de Isaccea, nu este afectată de măsurile lui Aelius Catus. Ea încetează, ca și dăva de la Sprincenata, la mijlocul sec. I e.n. și sfîrșitul ei este pus în legătură cu acțiunile lui Plautius Aelianus (R. D. Bondar, VD1, 3, 1973, p. 144–155). Se poate spune oare același lucru și despre Sprincenata? Oricum, descoperirile de la Sprincenata și Orlovka zdrucează puternic (înfîrmă) ipoteza conform căreia Aelius Catus și apoi Plautius Aelianus ar fi transferat la sud de Dunăre și populația dacică din Banatul sîrbesc (vezi M. Garașanin, în Sbornic Filozofiskoi Fakulteta, 7, 1963, p. 53).

În monografia lui C. Preda sînt prezentate în continuare locuințele (bordeie și locuințe de suprafață) a căror formă și dimensiuni n-au putut fi precizate, datorită condițiilor obiective din așezare. Urmează apoi prezentarea nominală a celor 25 de vetre de foc pe care autorul este inclinat să le pună, pe toate, în legătură cu locuințele de suprafață; noi credem că unele dintre ele pot fi și vetre în aer liber și trebuie puse în legătură cu bordeiele, care în mod obișnuit (mă refer la alte stațiuni) sînt lipsite de vetre de foc. Tot nominal sînt prezentate și cele 49 gropi, majoritatea dintre ele avînd „forma de clopot” (tronconică) și fiind considerate gropi de provizii, altele însă, putînd fi puse și în legătură cu alte manifestări. Interesant este și mormintul de înhamuție găsit în cadrul așezării. El se singularizează prin coșciugul-alb, scobit într-o jumătate de trunchi de copac, cît și prin „camera” funerară amenajată într-o groapă cu prag și acoperită cu lemn, avînd orientarea N–S (p.57).

După prezentarea acestei descoperiri, unica până în prezent în lumea geto-dacă, se trece la analiza amănunțită a materialului recoltat: începând cu ceramica (p. 51—61) și continuând cu uneltele și obiectele de metal, piatră, os și lut (p. 61—68) și descoperirile monetare (p. 68—74). În rindul descoperirilor monetare este discutat și un tezaur găsit fortuit în 1960, în punctul „Livada Cucoanei”, situat la circa 6—700 m, vest de davă. El constă din 110 denari republicani emiși între 172—151 și se încheie cu un denar din anul 45 î.e.n. Peste tot în prezentarea materialelor descoperite se face o analiză competentă, se dau trimiteri la piesele similare cunoscute în alte așezări, trăgându-se concluziile care se impun cu privire la datare, modul de viață al geto-dacilor și legăturile ce le aveau localnicii cu populațiile din jur, fie geto-daci, fie eleni sau romani, Dunărea și Oltul mijlocind intense schimburi comerciale. Dintre obiectele de metal descoperite, noi ne vom opri asupra unca dintre ele, pe care autorul numai o menționează (p. 63). Facem acest lucru, întrucât unii cercetători, pe baza acestei piese, caută să facă atribuirii etnice, aducând în Dacia, în primele secole ale erei noastre, populații nordice (taifali, vandali). Este vorba de „un amnar de fier — dăm descrierea autorului — cu vârful rupt, fiind prevăzut la capăt cu o apucătoare; provine din S VIII, de la adâncimea de 1,50 m” (p. 63). Judecând după adâncime el aparține nivelului II, datat în prima jumătate a sec. I î.e.n. Trei piese de acest fel s-au descoperit și în dăva de la Ocnița, una dintre ele fiind publicată (D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p. 214, pl. 39/12), datate tot în această vreme. Piese de acest tip se cunosc și în cadrul culturii Lipița, considerate de unii cercetători ca pătrunse aici din mediul Przeworsk, lucru inexact, deoarece ele sînt prezente și în faza timpurie a culturii, înainte de pătrunderea germanicilor în zonă. Prezența amnarelor în regiunea subcarpatică a Vilcei, la Ocnița și la Sprincenata, pe malul stîng al Oltului inferior, în prima jumătate a sec. I î.e.n. arată clar că purtătorii culturii Przeworsk au preluat aceste piese de la dacii costoboci și nu invers. Acest lucru s-a întîmplat și cu pandativele căldărușă, considerate și ele pînă nu demult ca elemente nordice! Așa încît, este greu de înțeles cum și în prezent unii arheologi consideră amnarele elemente nordice (vezi Gh. Diaconu, *SCIVA*, 37, 1986, 4, p. 302).

În subcapitolele C și D ale monografiiei dăvei de la Sprincenata sînt prezentate ocupațiile locuitorilor și raporturile cu lumea greco-romană, ambele bine documentate. Urmează apoi catalogul descoperirilor (subcapitolul E) în care sînt prezentate toate materialele discutate anterior (p. 83—99).

În capitolul II, intitulat: *Cetatea getică de la Mărgăritești* (p. 100—109), sînt înfățișate rezultatele săpăturilor arheologice făcute în colaborare cu M. Butoi în anii 1973—1974. Se începe și aici cu poziția geografică a „cetății”, situată pe un pînten al terasei drepte a Oltețului, care prin înălțimea sa domină împrejurimile pînă la mari distanțe. Pîntenul de terasă are spre est, nord și sud, pante greu accesibile, iar în partea de vest și nord-vest, pentru a asigura apărarea, a fost făcut un șanț, dublat de un val de pămînt, consolidat prin ardere, la construcția căruia s-au folosit și cărămizi de chirpici. Astfel s-a ajuns ca bolul de terasă cu o suprafață de circa 5 ha să ofere condiții optime de apărare geților din regiune. Se descriu săpăturile efectuate, șanțul și valul de apărare, a cărui diferență de nivel de la coama valului la baza șanțului era de 7 m (în prezent valul se mai păstrează pe o înălțime de circa 2 m). Se arată că sistemul de construcție a valului este cunoscut și la alte cetăți de refugiu din zonă: Morunglav, Bucovăț etc., cit și la unele dăve: Coțofenii din Dos (jud. Dolj), Popești (jud. Giurgiu) etc. Materialele descoperite în cursul săpăturilor sînt puține și au fost găsite în special pe panza interioară a valului. Este vorba de ceramică, două cuțite de fier de tip *sica*, un pînten de fier, o fibulă tot de fier, câteva bucăți de rîșnițe și trei fragmente de brățară de sticlă albastră. Sînt amintite

și câteva monede de bronz găsite aici de localnici, emise în vremea lui Filip al II-lea și una getică de argint de tip Aninoasa. De asemenea, este menționat un mormînt de incinerare cu urnă, descoperit în 1971 de D. Nicolăescu-Plopșor, care pe baza unei fibule de bronz, de tip tracic, se datează în sec. IV î.e.n.

În urma analizei făcute se ajunge la concluzia că la Mărgăritești (localitate situată la 7 km sud de Balș) avem de-a face cu un centru de refugiu, întărit cu val și șanț de apărare și nu cu o davă, întrucît vestigiile arheologice descoperite nu permit să se vorbească dect de o locuire sezonieră, neidentificîndu-se aici locuințele și nici strat de cultură. Datarea cetății de refugiu de aici este făcută cu multă probabilitate în secolele V — II î.e.n.

Se arată că „cetatea” de la Mărgăritești nu este o apariție izolată, ea se încadrează în aria civilizației geto-dacice, prezentîndu-se particularitățile și trăsăturile comune întîlnite la alte fortificații din Dacia (Muntenia, Moldova), într-un cuvînt se discută întregul sistem de construcții defensive cunoscut la geto-daci.

În capitolul III (redactat tot în colaborare cu M. Butoi) se prezintă repertoriul așezărilor geto-dacice din bazinul Oltului inferior, care împreună cu harta de la fig. 1 arată că zona a fost intens locuită de geto-daci. Întrucît am făcut și săpături (la Scornicești, Colonești-Mărunței, Colonești-Guești, Vulturești) și cercetări de teren în 1965, cu sprijinul Muzeului din Pitești, la unele dintre ele participînd și Eugenia Popescu (în acea vreme zona depindea de fosta regiune Argeș) și în 1974, în cadrul colectivului „Hidrocentrale Olt”, al cărui responsabil am fost și la perieghetză au participat cercetători de la Institutul de Arheologie, Centrul de științe sociale din Craiova și Muzeul de Istorie al R.S. România, sînt în măsură să arăt că numărul localităților în care s-au descoperit vestigii geto-dacice din Hallstattul tîrziu și La Tène este mult mai mare. Astfel o așezare din sec. VI—V î.e.n. a fost descoperită la *Guești*, în cadrul căreia s-a identificat un bordei și două gropi de provizii, așezarea fiind suprapusă de una de tip Militari-Chilia (vezi Gh. Bichir, *Materiale*, Tulcea, 1980, p. 261—262). O situație similară am întîlnit și la Slatina—Fabrica de cărămidă, la cercetări participînd și I. Moroșan de la Muzeul din Slatina căruia i-am predat materialul cules. Din epoca La Tène, am identificat vestigii contemporane (în linii mari) celor din nivelurile III și IV de la Sprincenata, la: *Vulturești* — Linie, *Verguleasa* — „Dorul lui Cazan”, *Căzănești* (com. Verguleasa), în punctele: *Grădiniță*, *Școală* și *la „Ceair”* (reper casa lui Tulea Ilie), *Comănița* (com. Teslui), la confluența pîrului Recea cu Oltul, în malul abrupt al văii Recea, în profil se observa stratul de cultură din care pornea un bordei și două gropi de provizii, *Schitu Deleni* (com. Teslui), la sud de sat, spre Comănița, pe malul drept al pîrului, *Dobrotineț* (com. Curtișoara), la Grajdurile C.A.P., *Proaspeți* (com. Curtișoara), la limita de sud a satului (reper ultimele șase case), *Mărunței* (com. Colonești), în punctul „La Ulmu — Drumul Vechi” (cf. Gh. Bichir, *op. cit.*, p. 264), *Brebeni-Sirbi*, teritoriul comunei, *Fărcașu de Jos* (com. Fărcașele), în punctul „La Cimitir”. În ceea ce privește Bărcăneștii (com. Vilcele), în afară de mormîntul de incinerare menționat în lucrare (p.110) descoperit pe „Dealul căprăriei”, s-a identificat și o așezare La Tène, la Grajdurile C.A.P. Am notat aceste descoperiri, inedite, pentru a arăta cit de intens a fost locuit bazinul Oltului inferior de geto-daci. Menționez faptul că în multe din aceste puncte se întîlnesc și vestigii dacice (daco-romane) din secolele II—IV e.n., care uneori le suprapun pe cele getice din Hallstattul tîrziu și La Tène.

Releuarea în cadrul concluziilor (cap. IV) a principalelor probleme ale lucrării era ca și firească. Familiarizat cu epoca studiată, binecunoscutul arheolog și numismat, C. Preda, care a făcut cercetări la Sprincenata, Mărgăritești, Pleșov și Morunglav și le valorifică în această lucrare, scoate în evi-

dență atât trăsăturile generale, cât și particularitățile obiectivelor studiate, aruncând o nouă lumină asupra istoriei și culturii geto-dacilor din această regiune. Se dovedește astfel în mod concret, prin săpături sistematice, continuitatea autohtonilor în bazinul Oltului inferior, din Hallstattul târziu până aproape de cucerirea romană. Pentru secolele V—II î.e.n., avem acum stațiuni cercetate la Mărgăritești și Morunglav, pe Olteț, pentru secolele III—II î.e.n. la Pleașov în apropiere de confluența Oltului cu Dunărea, iar pentru secolele II î.e.n. — mijlocul secolului I e.n. la Sprincenata, cel mai important obiectiv din zonă. Datele obținute în urma acestor cercetări contribuie la o mai bună cunoaștere a epocii geto-dacice în general și subliniază caracterul unitar al culturii pe întregul teritoriul locuit de geto-daci, arătând în același timp gradul înalt de civilizație la care au ajuns.

Autorul arată în mod documentat că geto-dacii din bazinul Oltului inferior, deveniseră parteneri egali ai elenilor și romanilor, în schimburile lor comerciale, mijlocite de cele două artere de circulație — Dunărea și Oltul. Dava de la Sprincenata, important centru unional tribal, care după părerea autorului ar putea fi identificat cu localitatea Sornon, menționată de Ptolemeu (III, 8, 4), întreținea strânselegături comerciale și cu formațiile politice locale vecine. Valoarea argumentării științifice crește, datorită bogatei ilustrații, prezentată în cele 67 de planșe.

Prin prezenta lucrare C. Preda aduce o nouă și importantă contribuție la cunoașterea istoriei și culturii geto-dacilor.

Gh. Bichir